Ч. 110 (11.363). Львів, субота 19. травня 1928. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Єдина розвязка.

Львів, 18. травня 1928.

Справа виповіджених українській кооперації Банком Господарства Краєвого кредитів найшла широкий і незвичайно прикрий відгомін серед українського громадянства. Одночасно вона зайвий раз відслонила таємні ходи польської політики, в даному випадку господарської, яка все є одна і незмінна без огляду на форму, склад і голошені прилюдно тенденції польської влади. Правда, мусимо віддати справедливість теперішній польській владі, яка без порівнання щиріша від всіх попередніх. Виступ мін. Добруцького чи мін. Станевича на бюджетовій комісії з признанням слушности й доцільности польської шкільної чи земельно-кольонізаційної політики доказує, що теперішні правителі не мають звичаю бавитися в крутійсько-дипльоматичні фрази і завивати в бавовну своїх вчинків. Вони твердять без обиняків, що утраквістична (себ-то в дійсности польська) школа є єдино доцільна на українських землях, що кольонізація і допомога військовим і цивільним кольоністам є висловом усвяченої історичної місії Польщі. В виповідженні кредитів такого щирого слова ще не сказано, та воно є аж надто наявне.

Українська парляментарна репрезентація за посередництвом пос. О. Луцького поробила заходи в справі прольонґати дотеперішніх кредитів аж до узгіднення з Банком Рольним часу і способу перенятгя тих кредитів. Та це тільки превенційно-переходовий засіб часово виминути підводну скелю польської політики, засіб, що не дає ніякої трівкої розвязки. Бо яку маємо запоруку, що за якийсь час Банк Рольний не повторить методи Банку Господарства Краєвого? Одночасно ми не можемо й не сміємо резиґнувати не лише з акредитування чи впливу в Банку Госп. Кр., але з майна цеї установи. І тому ще раз підкреслюємо, що крайна пора розпочати систематичні і всесторонні заходи з метою ревіндикувати ту частину майна б. Краєвого Банку, що правно повинна припасти Сх. Галичині, а тимсамим його переважаючій більшости: українському населенню.

Правда, це довгий і важкий шлях боротьби, правда й те, що сумнівним є, чи в створених умовинах можна сподіватися корисної для нас розвязки і вдоволяючого наслідку, та все одно наша репрезентація, свідома своїх важких обовязків і своєї відповідальности, певно не занедбає цеї преважної справи.

Як бачимо, акредитування наших установ є не лише недостатнє, але просто смішне в порівнанні з мінімальним запотребуванням, а крім того досить небезпечне — як для установ, так і для всього українського населення під Польщею. Бо як свідчить несподіване виповідження кредитів Банком Госп. Кр., кожна примха чи якийсь суто політичний плян власть імущих може поставити нас в крайно скрутне становище, з якого вихід може вести лише через особисте і національне приниження. Тому крайна пора оглянутися за певнішим і достатнішим кредитуванням, трактуючи кредити в польських державних чи півдержавних банках як переходову резерву — на означений чи на довший час. Розуміється, не виключаємо й постійного кредитування в польських установах, але так розпляновaного в нашій кредитово-економічній політиці, щоби всякі несподіванки були заздалегідь усунені, щоби в кожній хвилі можна було знівелювати найзручніші ходи польської економічної політики, щоби була виключена всяка небезпека для нашого господарського і морального організму. І тут теж зявляється потреба кредитової резерви поза межами польських акредитуючих установ.

Недавно доводилось нам читати в пресі про вирівнання між Зединеними Державами й Німеччиною з приводу сконфіскованого підчас війни приватного німецького майна в Америці. З вибухом війни Зед. Держави на основі окремого білю през. Вільсона засеквестрували майно німецьких громадян в Америці вартости пів міліярда долярів. Після скінчення війни Америка затримала заквестіоноване майно німців, виплачуючи лише кожному німецькому громадянинові у формі провізії по 10 тис. дол., якщо його майно перевисшало ту суму. Крім того з того фонду й його відсотків Америка виплачувала відшкодування тим своїм землякам, що потерпіли на майні і здоровлі підчас війни. У висліді в дні 1. січня ц. р. збережений під секвестром фонд виносив у готівці 264 міл. дол. — крім кораблів, патентів і радіо-телеграфічних стацій, оцінених на 100 міл. долярів. Зате анальоґічна належитість Америки від Німеччини виносила 190 міл. долярів. Минулого місяця през. Кулідж і конґрес закінчили ту справу в той спосіб, що постановлено звернути Німеччині 80 проц. засеквестрованої суми, себ-то около 210 міл. та половину належитости за кораблі, радіо-телеграфічні стації і патенти в сумі 50 міл., разом 260 міл. долярів. Решту з відсотками в сумі 109 міл. дол. постановлено звернути пізніше. Таким чином німецькі громадяни, німецькі підприємства і німецький уряд негайно ввійдуть в посідання 260 міл. долярів, повертаючи їх на виробничі цілі. Є це — як пише краківська Нова Реформа —

„велика й приємна несподіванка. **Німеччина завдячує це міліонам своїх земляків, осілих в Америці.** Щасливі ті краї, що не лише експортують товари, але й людей. Якщо не все вдається їм досягнути неба, то щонайменше легко вимищують пекло...“

Повоєнна Европа відбудовується виключно при допомозі Америки. При американській допомозі відбудовуються держави і народи. Очевидно, найстрашніше лихо впало на народи недержавні. Що більше! Дозволимо собі твердити, що деякі народи, а особливо українці, не могли визволитися саме тому, що вони були найбільше й найважче знищені війною. І сьогодня, хто хоче відбудовувати своє життя, мусить звертатися до Америки. Німеччина стала на ноги виключно завдяки Америці, Польща консолідується економічно тільки завдяки американській позичці, Ірляндія здобула волю завдяки своїм американським землякам, литовські еміґранти в Америці уфундували валюту маленької Литви. І наша, стократно знищена країна багато завдячує своїм американським землякам і в рр. 1920—1923 (дипльоматична акція) і допомоговою акцією на протязі кількох останніх літ. Іствування „Рідної Школи“, „Просвіти“, допомога інвалідам, будова народніх домів по селах і містечках — все це в значній мірі залежне від жертвенности наших американських земляків на старокраєві цілі.

Та сама акція жертвенности не все є доцільна, в більшости непевна і нетрівка. Є це добро, яке з повним правом можна назвати **bonum necessarium**. Жертвенність вічно вагається, раз вона є більша, раз менша. На її основі важко будувати доцільні пляни, а ще важче укладати бюджети в поодиноких ділянках. Крім того під ріжними впливами акція жертвенности постійно звужується, виявляючи декадентські тенденції чи то під оглядом обмежування, чи своєрідного еґоїзму й провінціоналізму.

Крайна пора освідомити собі цей стан річей і почати перехід від загальної жертвенности на старокраєві цілі до акредитування українських економічних установ. Наші земляки в Америці розпоряджають кількома десятками міліонів ощадностей, які служать всяким цілям, тільки не розбудові життя українського народу. В напрямі притягнення українсько-американського капіталу до краю з повним його забезпеченням та вищим опроцентуванням, як в Америці, повинні бути негайно пороблені реальні заходи. Розуміється, що американська жертвенність плистиме дальше своїм руслом, бо вона є матеріяльною формою допомоги зовсім іншого порядку. Та в дану хвилю є це справа побічна. Головним нашим змаганням є добути кредит від наших американських земляків для українських економічних установ, кредит певний, продукційний, а для кредитуючих зповні забезпечений.

Цей обовязок здобуття кредиту, який поставив би нас у значній мірі в незалежне економічне становище та дав би новий товчок нашому життю, спадає з одного боку на нашу парляментарну репрезентацію, а з другого на наші кермуючі й відповідальні господарські чинники. Управи наших економічних і фінансово-кредитових установ спільно з парл. репрезентацією повинні вже раз покликати до життя Українську Економічну Раду, яка розробилаб суцільний плян нашої національної економіки, повязалаб в одну дисципліновану цілість всі ділянки економічного життя та створила невідкличнo потрібний в економічних справах авторітет. Ми певні, що такій Раді вдалосьби поставити на правильний шлях і справу притягнення капіталів та роздобуття трівких кредитів.

В даних умовинах є це єдина розвязка в нашій економіці.

За Українську Академію Наук.

II

Відношення Президії У. А. Н. до російських учених було ідеальне. І тому Президія могла у кожній хвилині рахувати на підтримку з їх боку. Тим то зрозумілий плач бремії у „Звідомленні“ за рік 1926 стр. 5, що „славнозвісний у цілому Радянському Союзі і за кордоном акад. Шапошников, хеміх-текстиліст, не має де працювати“.

Сказатиб, по правді, Всесоюзна Академія Російська в Ленінграді вивінувана так, як ні одна у світі. Але з другої сторони треба завважити, що й про київську Академію Нар. Комісаріят освіти в Харкові дбає. Він призначив на її утримання 630 тисяч карбованців (315 тисяч долярів) річно, а що найважніше, безнастанно дбає про нові приміщення. В минулому році дістала Історична секція У. А. Н. будинок, повищо не цілий при вулиці Короленка 35, а в останніх часах величезний, другий будинок при вул. Фундуклеївській (сьогодні вул. Франка) і Короленка т. зв. „Ольгинську гімназію“. Будинок викінчується. Окрім великих саль і малих кабінетів для робітень академіків є там ще окрема саля широких розмірів для прилюдних наукових засідань і доповідей. В цім будинку найдуть приміщення головно робітні фізично-математичного відділу, отже також хемічна ліборагорія акад. Шапошникова.

Дбалість про акад. Шапошникова була би оправдана, якби таким самим піклуванням окружила була Президія академіків українців. Між тим наложила Президія на високозаслуженого геольоґа академіка Павла Апол. Тутківського 70 карбованців місячного чиншу за помешкання, зложене з двох кімнат, а приміщене при його ж геольоґічному музеї, яке йому належиться по всяким приписам безплатно. Належний чинш стягала Президія самовільно, доки остаточно акад. Тутківський не добився від уряду заборони. Грожено акад. Тутківському юрисконзультами, писано на нього всякі непристойні наклепи до Нар. Комісаріяту Освіти, які, мимоходом кажучи, зробили йому велику дійсну прислугу, бо високозаслужений геольоґ став членом ВУЦВІК-а (парляменту) в Харкові, яке місце раніше займав акад. Кримський. За те, що акад. Тутківський хопився засобів самооборони, спільне зібрання Академії, зложене у значній більшости із російських академіків, вирішило не брати участи в ювілею його сімдесятиліття. Нема сумніву, що на такий вислід голосування вплинула Президія У. А. Н.

Або візьмім другий приклад. В березні 1924 року вернув акад. Мих. Серг. Грушевський на наукову роботу в Академії. Зразу містився він з рідними у одній кімнаті свойого будинку, доки його не повернено на власність рідні (двом братам і сестрі). З часом пощастило йому добути ще дві кімнатки, одну з них без печі. Кімнатки такі малі, що ні акад. Грушевський у своїй, ні Катря Михайлівна (дочка) у другій не мають де розкласти книжок до наукової праці. А поліпшити ніхто з Президії У. А. Н. не старався улекшити його життя, хоча акад. Грушевський сьогодні один з найбільших учених не тільки у цілому Радянському Союзі, але й у цілій Европі. Французи проф. Мазон з Парижа, що разом із своїм учнем Мартелем приїздили [illegible] Академії [illegible] часу повороту акад. Мих. Серг. Грушевського [illegible] що в Европі другого ученого такої міри нема.

Акад. Грушевський почав організувати наукових робітників і протягом трьох літ утворив сімнадцять наукових установ. [illegible] з яких всі були [illegible] освіти всі ті установи [illegible] в трех кімнатах при вул. [illegible] ч. 37 [illegible] Грушевського [illegible]

ким здобув акад. Грушевський від Комісаріяту Освіти для Істор. Секції сусідній будинок при вул. Короленка ч. 35, в якому в одинадцяти кімнатах почав приміщувати свої наукові установи. Я не хочу згадувати про ті великі труднощі, яких учений зазнав від Президії, коли старався і дістав будинок. Згадаю тільки, що Президія не спитавши акад. Грушевського, чи будуть йому потрібні три кімнати при вул. Короленка ч. 37, рішила його „вижити" із цего приміщення, а щоби добути їх насильно, стримала в виплаті 1927 р. платню для всіх запоможних співробітників Історичної Секції. Акад. Грушевський для святого спокою повернув Президії дві кімнати, в яких думав примістити „Комісію Західної України". Ось які дві мірки примінювала Президія у відношенні до російських і українських учених! Словом, Президія вважала Академію за свій власний хутір, в якім господарила по своїй вподобі.

Такий сам поділ на „друзів" і „не друзів" зробила Президія в признаванні кредитів на видання. Коли один із „друзів", акад. Багалій святкував свій ювілей, в його честь видано величезну книгу, а окрім цего присвячено йому ще два томи академічних видань, всего на 2000 сторін друку. Коли ж прийшло до друкування ювілейного збірника в честь одного із „не-друзів" акад. Грушевського, бракло грошей, а в добавку до друкарні висилала Президія письма, які їй чести не приносили, а в друкарськім персоналі викликували різні толки на тему товариського співжиття в Академії.

Бракувало нераз грошей на наукові видання, але коштом Академії вийшли екзотичні поезії Кримського „Пальмове гилля" (1923 р.), „Хафиз та його пісні" (1924 р.), або переклад з російської мови „Історія Туреччини" (1924 р.). Кому цей переклад був потрібний, коли мало хто купував російське видання, це знає хіба автор і перекладчик в одній особі. Чи можна дивуватися, що гром. Озерський змушений був заявляти при обслідуванні, що „наукове видавництво ведеться безпляново", що „авторський гонорар не виплачується", що „значна частина коштів витрачується на переклади на українську мову, бо чимала скількість академіків українською мовою не пише".

Завважу, що академічні видання, як напр. „Записки" історично-фільол. відділу або „Хрестоматію" використовувано на особисту лайку против „не-друзів", акад. Стебницького і Грушевського, тому, що вони в правописнім питанні різнилися від акад. Кримського. Прикладів лайки, або може ще чогось гіршого наводити не стану, бо вони й так в учених українських колах надто відомі.

Шукаючи підтримки в російських колах, а легковажучи українських учених, неодмінний секретар Академії, звертався рівночасно з поклонами під адресою радянського уряду, щоби й тут найти підтримку для свого дальшого господарювання. Ось один із тих „поклонів":

В „Пролетарській Правді" із середи, дня 22. лютого 1928 ч. 45 (1957) під наголовком: „Акад. Кримський про десятиліття червоної Армії" читаємо буквально такі слова неодмінного секретаря У. А. Н.: „Для мене особисто десятиліття червоної армії є особливо велике свято, бо мені червона армія повернула права людини й громадянина, яких я був позбавлений за страшних часів Денікіна. З глибокою надією я сподівався тоді приходу червоної армії і коли 1919 р. радянське військо вигнало з Києва денікінських розбишак, я на першому засіданні Академії Наук заявив: Мені хотілось би не тільки кинути квіти під ноги коням, а зробити так, як це роблять в Індії: **самому лягти і щоб через мене перейшла колесниця переможця**. Я хочу висловити особливо глибоку й щиру подяку від усього серця червоній армії, що дала мені й багатьом українським ученим після ліквідації Денікіна взятися до своєї наукової роботи на благо рідного народу. Щодо Академії Наук, то я від її імени можу сказати таке: усе теперішнє й майбутнє У. А. Н. зв'язане з радянською владою та її могутньою підпорою — червоною армією".

Відома річ, що хто смерти шукав, таку найде. Акад. Кримський, оправдуючись на російських учених одною ногою, другою сам ліг, щоби через нього перейшла колесниця переможця... І вона перейшла по ньому. А воно звісне, що сидження на двох стільцях можливе тільки до якогось часу!

(Докінчення буде.)

Незрозуміле, але правдиве.

Б. сенатор Карпинський не має польського горожанства.

Вчора, 16. травня, відбулася перед Адміністраційним Трибуналом розправа над рекурсом б. українського сенатора Карпинського, внесеним проти постанов усіх нижчих адміністративних інстанцій, які відмовили сен. Карпинському видання особистої легітимації (т. зв. „доводу особістего") тому, що він не був і не є нібито польським горожанином.

Адміністраційний Трибунал вирішив справу рекурсу в некористь б. сенатора Карпинського. Тут слід зазначити, що б. сен. Карпинський виконував в літах 1921 і 1922 обовязки польського слідчого судді в м. Лукові біля Седлец, потім був адвокатом в Рівному до останнього часу, а одночасно між 1922 і 1927 р. виконував обовязки українського сенатора в варшавському сенаті. Тепер виходить на основі рішення Адміністраційного Трибуналу, що він, не будучи польським горожанином, не мав права виконувати ні обовязків слідчого судді ні обовязків сенатора ні обовязків адвоката. Але п. Карпинський все таки всі ці обовязки від 1921 р. аж до останніх часів виконував, це значить, що виконував їх як чужинець. Звідси знов легкий висновок, що в Польщі й чужинці, не горожани польської держави, мають право виконувати функції державно-правного характеру. Одначе в дійсности так воно не є, і так не було. Бо вистарчить пригадати хочби справу уневажнення посольського мандату вибраного у 1922 р. послом українця д-ра Пирогова з ковельського округа, саме з тої причини, що д-р Пирогів не мав тоді нібито польського горожанства. А сенатор Карпинський мусів його мати, коли мандату тоді ж не втратив, і тратить горожанство натомісць аж тепер у 1928 р. на основі рішення Адміністраційного Трибуналу і тим самим тратить право виконування адвокатських обовязків, що давало йому забезпечення життевої екзистенції.

Весь куріоз у тому, що цілих сім літ було польське горожанство п. Карпинського для всіх польських чинників, а в тім і для адміністративних цілком несупірним, аж раптом по відбутті ним одної соймової каденції, в якій виконував обовязки сенатора, воно чомусь стало сумнівним і як бачимо з рішення Трибуналу, не тільки сумнівним але й зовсім непевним і не доказаним. Для звичайної життевої льогіки це мало зрозуміле. Що більше воно для неї навіть недоступне, бо важко зрозуміти, якими шляхами відбувалася в відповідних чинників еволюція поглядів на польське горожанство людини, що виконувала такі важні й відповідальні обовязки правно-державного характеру в Польщі, які прислугують тільки польському горожанинові.

Між мотивами рішення Адмін. Трибуналу найважнішим був між іншим той, що це рішення, мовляв, подиктоване оглядами „на добро держави". Отже „зе взглендув на добро паньства" втратив право горожанства той, що користувався ним протягом цілих літ та користувався не в розмірах звичайного рядовика-громадянина, а в розмірах вибранця-сенатора. І хоч як уся ця історія незрозуміла, хоч як недоступна для звичайної льогіки, то всеж таки правдива.

Із подій та рефлексій.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 15. травня 1928

I

Знову дефензива.

Це мале слово ніколи не виходить із площини актуальности. Польський політичний світ має свіжу сенсаційну аферу, в якій імовірно „дефензива" згадується в усіх відмінках. І, як завжди ще досі у таких випадках, і цим разом теж ця афера — для всіх у неї замішаних осіб дуже неприємна, а що посередньо заточує вона — чи пак грозить заточити — дуже широкі кола, то стає таки оправді прикрою.

Почалося усе від найзвичайнішої у світі газетної полеміки на тему неперебірчивих метод виборчої агітації поміж „Глосом Правди" (одинка) та „Роботніком" (двійка). „Роботнік" кричав про демагогію „одинковичів". „Глос Правди" обурився, уживаючи врешті найпримітивнішого способу полеміки, відомого вже малим школярам: „ти сам". Під цим оплиском на адресу „двійників" підписалася відома редакторка „Політичних Бюлетинів" пані Аліпія Белцієвська, маючи до участи у виборчій полеміці той легітимований титул, що працювала вона тоді у центральному виборчому бюрі „одинки". На те „Роботнік" пані Белцієвській: ти, мовляв, в дефензиві служиш (чи служила). А пані Белцієвська: „ти сам". Тут і счинився галас. Пані Белцієвська, проговоривши „а", не могла вже не сказати „б". Вона й сказала його, вказуючи конкретно на п. Маріяна Маліновського, посла ППС із Любліна, кладучи одночасно натяк під адресою цілої ППС, яка буцімто знала про „коншахти" свого визначного члена (чи визначних членів) з дефензивою і їм не противилася. Посол Маліновський заявив, що це „підла клевета" і т. д., особиста пімста пані Белцієвської, за кулісами історії і т. п., вкінці погрозив скаржити пані Белцієвську до суду. Але пані Белцієвська не злякалася. Не тільки сама зажадала, щоби її скаржили, але з свого боку пригрозила, що коли цього не буде, то вона заскаржить „Роботнік" за образливі слова, кинені в міжчасі у її бік („шантаж" і т. п.). Посол Маліновський заскаржив... але лише до соймового маршалковського суду. Пані Белцієвська дотримала слово й заскаржила „Роботнік" до „правдивого" суду, підтримуючи при тому ще раз в цілій основі попередні обвинувачення посла Маліновського. Ба, але тут „Жечпосполіта" заявляє, що по її відомостям пані Белцієвська має намір „ревеляціонувати" дальше не тільки про одного Маліновського, але й інших його співпартійних чи співзлюбових товаришів, у першу чергу про п. „йот", „колишнього шефа дефензиви легіонів". А вечірня варшавська АБЦ, передруковуючи цю замітку, зі скромною та ехидною усмішкою додає, що не знає, мовляв, хто це той „йот", але є відомою річчю, що шефом дефензиви легіонів був п. Яворовський, нинішній посол ППС. На те посол Яворовський оголошує довгого листа з поясненням, що це таке була та дефензива легіонів, і скаржить АБЦ за образу чести.

Колиб річ ішла про звичайних смертників, то на цьому можна би закінчити, але в даному випадку необхідно додати кілька коментарів до тієї каші. Бо посли Маліновський і Яворовський це одні з найчільніших членів партії і парляментарного клюбу польських соціялістів, при чому посол Яворовський є головою Окружного Робітничого Комітету м. Варшави та головою варшавської Міської Ради. В першій хвилині так і виринуло питання: чи посміла би пані В., людина, що стоїть близько урядових кол, на власну руку починати кампанію проти чільних політиків табору ППС. Так і мимохіть виринуло порівнання поміж цією та відомою минулорічною аферою посла Воєвудзького, коли ясно річ ішла про дискредитацію та ослаблення моральної сили НПХ (Незалежної Партії Хлопської). Ба, справа була би ясна — коли би річ не йшла саме про послів Маліновського й Яворовського. Бо оба вони є загально відомими, найзавзятішими прихильниками порозуміння та співпраці ППС з маршалком Пілсудським. Який же глузд був би для уряду дискредитувати своїх, так сказатиб, амбасадорів у партії і парляментарному представництву польських соціялістів?! Довкола них і тим подібних сумнівів кружляє сила поголосок. Покищо справа затихла. Хто знає, чи вона не заліміє на завжди. Всеж, вона дає певні аж надто багато приводу лідерам ППС почухатися в голову і повторити рефрен популярної варшавської кабаретової пісеньки: „Уй, як я того не люблю"!...

І. Недолин.

Роковини знесення панщини

1. Отворення виставки 1848 р.

При численній участи українського громадянства відбулося 16. ц. м. отворення виставки памяток 1848 року, зібраних в Українському Національному Музею у Львові. Експонати виставки розміщено в двох кімнатах: одні розложені в окремих габльотах, інші (фотографії, образи, мапи і т. п.) розвішені по стінах.

Отворив виставу довшою промовою директор Музею д-р Іл. Свєнціцький, що привитав гостей і представників українських культурно-освітніх установ, а опісля спинився на історичному 1848 році і звязаних з ним подіях на нашій землі. З черги представив значіння тих подій для нашого національного розвитку і подав оглад того розвитку в культурній ділянці аж по наші дні. При кінці вказував працю й заходи передових діячів 1848 р. і їх наслідників над зібранням памяток і документів того часу — на спомин і в науку майбутнім поколінням. Закінчив поклоном Тіням усіх тих заслужених мужів і горячою подякою фундаторові Музею митр. Шептицькому, завдяки якому могла бути отворена м. ін. і ця вистава.

Після отворення вистави давав дир. Свєнціцький пояснення до всіх виложених експонатів, проводячи зібраних по обох салях. Сподіючись написати про зібраний на виставі матеріял окрему статтю, зазначимо сьогодні тільки те, що хоч бракує тут богато дечого такого, що бажалосьби побачити (нема сливе нічого з памяток матеріяльної культури того часу, нема портрету такої визначної фігури, як гр. Стадіон, нема й деяких визначних праць навіть українських авторів про ті часи), — то всетаки вистава дає перегляд принайменше найважніших документів і матеріялів, які можна було зібрати у Львові. Правда, перегляд той утруднений, бо всі експонати надто скупчені, але це вже не вина упорядчиків, які, рахуючись з економією місця, мусіли змістити весь матеріял у двох кімнатах...

На отворенні вистави бачили ми м. ін. радянського консуля п. Юрія Лапчинського і його заступника Григорієва, през. К. Левицького, сен. Децикевича, дир. Макарушку, дир. Кореця, голову „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" д-ра В. Щурата, п. К. Малицьку, дир. Бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка п. Вол. Дорошенка, численних представників нашої преси і богато інших. Вистава буде отворена приблизно місяць щодня в передполудневих годинах. Не сумніваємося, що вона буде тішитися сильною фреквенцією не тільки інтелігентської публики, але також нашого міщанства, робітництва і шкільної молоді.

2. Дискусійний вечер „Сільського Господаря" з нагоди Свята Свободи.

Того самого дня вечером (6 год.) відбувся заходом Т-ва „Сільський Господар" в салі „Української Бесіди" виклад інж. **Ю. Павликовського** на тему: „Постуляти нашої аграрної програми і роля „Сільського Господаря" в економічному відродженні зах.-українського села". Виклад мав святочний характер і був зголошений з нагоди 80-их роковин знесення панщини в Галичині.

Його змісту не беремося переповідати з уваги на обширість матеріялу, а також тому, що весь фактичний матеріял про теперішнє господарське положення українського селянства на західно-українських землях і про його рільничий вартстат праці надрукований у попередньому числі „Діла" в цінному фейлетоні інж. Павликовського п. наг. „Українське рільництво на західних землях і його завдання". У доповіді на дискусійному вечері розвинув прелегент дуже обширно коментарі до наведених у фейлетоні цифр, а також розгорнув подрібний плян праці над розбудовою й інтенсифікацією рільної культури українського села. Недостача місця не позволяє нам і цього передати у цих стрічках. Доповідь тривала 2 години.

Після доповіди вивязалася дискусія, в якій забирали голос: мец. Кочмарський, дир. С. Герасимович, п-ні Вигнанська, пос. Д. Паліїв інж. М. Тверська і А.

Березовський, інж. Герасимович, інж. Пурбах, та інж. Волинець. На кінець промовляв ще й сам прелегент інж. Ю. Павликовський.

У вечері взяло участь біля пів сотні людей, переважно з кол тієї частини нашої інтелігенції, що інтересується господарськими й економічними справами нашого життя. А справа землі є найважнішою проблемою нашого життя, проблемою від такого чи іншого вирішення якої залежить у найбільшій мірі сама екзистенція народу. Варто, щоби такі дискусійні вечері відбувалися в нас частіше, не конче лише з нагоди такого чи іншого звіту, а тоді може й ширші кола нашої інтелігенції дещо інтензивніше взяли собі до серця справу землі української і її долі також як узагалі всі господарські й економічні справи народу. Між присутніми на вечері бачили ми й заступника радянського конзуля Григорієва.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 17. травня 1928)

ЧЕМБЕРЛЕН НА РАДІ ЛІҐИ НАЦІЙ.

(ж) Англійський міністр закордонних справ Чемберлен рішився взяти участь у засіданні Ради Ліґи Націй, щоби з огляду на неприсутність міністрів Бріяна і Штреземана, які лежать недужі, піддержати авторитет Ради.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ В НІМЕЧЧИНІ.

(ж) В найближчу неділю відбудеться в Німеччині голосування до німецького райхстагу. Ґазети прогнози кажуть, що прийде невеличке пересунення в користь соціялістів та що зрештою нинішний політичний склад райхстагу змінеться небогато. В цілій Німеччині є утримуваний зразковий порядок не зважаючи на дуже енерґічну акцію поодиноких партій, головно німецьких націоналістів і соціялістів. Варшавські ґазети розписуються про терор на Шлеську і у Східній Пруссії, однак одночасно мусять признати, що адміністраційні власти видали обіжник проти всякої акції застрашування.

РУМУНСЬКИЙ КН. КАРЛО.

(ж) З Льондону виїхав і приїхав через Кале до Остенди бувш. румунський наслідник престола кн. Карло. Йому призначено за місце замешкання замок недалеко міста Намір.

ПРОТИВОЄННИЙ ПАКТ.

(ж) На вчорашньому засіданні англійського кабінету ради міністрів затверджено текст англійської відповіди на мирову пропозицію американського державного секретаря Келльоґа в справі пакту, який виключує полагодження міжнародніх спорів шляхом війни. Відповідь приймає в принципі згідно з пропозицією, однак висуває сумніви, щодо інтерпретації поодиноких уступів.

ІЗОЛЯЦІЯ СРСР.

(ж) Вістка про недалеке підписання італійсько-турецького договору викликала у московських урядових колах сильне враження. Як подають із Москви, ця вістка була великою несподіванкою для большевицького уряду, який уважав Туреччину своїм союзником. Московська преса факт італійсько-турецького зближення приписує англійській дипльоматії і уважає його новим протибольшевицьким актом.

НЕДУГА РИКОВА.

(ж) Стан здоровля Рикова сильно погіршав. Вчора вечером горячка дійшла до 39.27 степ.

ЯПОНІЯ І КИТАЙ.

(ж) Південний, націоналістичний уряд Китаю вніс до Ліґи Націй скаргу на Японію, протестуючи проти нарушення японцями територіяльної інтеґральности та політичної незалежности Китаю. В кінці протесту є пропозиція полагодити спір шляхом міжнародньої анкети або арбітражу, після того як японці заберуть свої війська з китайської території.

ОПОЗИЦІЯ ТРОЦЬКОГО.

(ж) З Москви повідомляють, що на трьох фабриках розкинено масово кличі-позву Троцького, відбиту на гектографі, в якій Троцький підносить проти теперішнього уряду цілу низку гострих закидів. Протестує проти свого заслання і накликує до скинення диктатури Сталіна. У звязку з тою відозвою переведено богато арештувань серед робітників.

По широкому світі.

„Дейлі Геральд“ твердить, що чергове засідання сесії Ради Ліґи Націй буде відкладене, щоби дати змогу бути присутними на ньому Штреземанові та Бріянові.

Болдуін, англ. премієр, пересвідчений, що найближчі вибори в 1929 р. принесуть повну перемогу його партії, консервативній.

У Льондоні обдумують проєкт організації загально-европейського емісійного банку для випуску валюти, спільної для всієї Европи.

У цензурнім відділі египетського міністерства внутр. справ у Каїрі згоріла збірка фільм, прислана до цензури.

Управа нім. залізниць хоче підвищити ціну білетів і скасувати 1-у та 4-у клясу. Буде тільки 2-а кляса мягка і 3-а деревляна.

Арештували лідера австр. монархістів Вольфа за державну зраду; він звернувся до мадярського уряду з меморіялом, де пропонував проголосити Австрії війну, коли вона не видасть Белі Куна.

У Харбіні епідемія чорної віспи.

Пекін приготований на бомбардування південної армії, евакуується.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Минуле і майбутнє.

Скажім собі правду: Кожний з нас, чи то повний, чи пів-, чи чверть-, чи квазі-інтелігент хотів стати послом. Цього заперечувати не можна і, думаю, нині вже нема потреби. Вибори проминули і більше послів не буде, хочби их хто кричав.

Кожний хотів бути послом...

Нетиквальність. Говір. Вільна залізниця...

А правдиве дієти!

Завинила тут немало українська преса. Ще далеко до виборів переконувала всіх і вся, що сойм потріває довго.

Довго — значить пять років, пять років — значить добра, постійна посада, хоч без емеритури.

Пять років послом — думав неодин — а там якесь місце в банку, чи в Центробанку, в Масло- чи Центро Союзі.

Алже кому як кому, але послові належиться посада, хочби він пять літ тільки гави ловив та петиції підписував.

І кожний хотів бути послом.

І я теж...

Говорив, розказував, писав, що не хочу, але хто так само не прикидався — нехай на мене кине каменем.

Але прийшла холодна вода.

Вернули наші посли з першої сесії і кожний з них привіз, крім політичних новин, таку кваснy міну, що аж жаль було дивитися на них.

Яка причина цього?!

Управа Клюбу стягнула їм половину платні, а на другу половину вимусила у Львові курзори і дерли що могли. (Тому не дивниця, що тільки пять послів передплачує „Діло“!).

Після того охота стати послом дуже понизилася.

Люди почали обчисляти. Шістьсот золотих маю і так у своїй „буді“, за залізницю плачу, але однако рідко їжджу, а врешті можна час до часу проскочити „на шварц“.

Остається нетиквальність.

Але яка ця нетиквальність у практиці, це показалося на першого мая. Комуністи били соціялістів, соціялісти комуністів а десь-не-десь перепало на оріхи і нашому сель-робові.

Добра нетиквальність, коли нетиквальна особа цілий місяць синяки носить!

Во істину кажу вам:

Тепер пробитиб вибори в Галичині. Ні свічкою за кандидатами шукав би. Не так як перше, що буком не можна було обігнатись.

А все таки... все таки я думаю в майбутности кандидувати.

По перше: Не маю навіть половини посольської платні.

По друге: Їхати залізницею „на шварц“ далеко менше приємно, як на леґітимацію.

По третє: Не думаю вступати до жадного клюбу.

Буду диким.

Не допустять до голосу — овва!

Не призначать до комісії — ще й овтім!

Не буду мати рідного клюбу... власне в тім пес хорнить!

Як „дикий“ сховаю цілу платню до кишені.

Зраджую цю тайну тому, бо знаю, що при слідуючих виборах не лиш я один ставатиму як дикий.

Стане пашовно їх стільки, скільки при останніх виборах голосилося на кандидатів до одної з наших партій, або й до двох чи трьох нараз.

Галектіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Неврожаю не буде** — така є офіціяльна думка мін-ства хліборобства, яке ствердило, що жито видержало пізний мороз. Тепер ще тільки слово за хліборобами.

— **Львівська хроніка.** „Економічни Звйонзек Кулек Рольнічих“ шукає за кревником свого управителя Горовіцом, який використавши звязки з цим підприємством захопив 60.000 зол. і виїхав до Відня безслідно. — Гімназійні учні зібравшись у помешканні сина проф. Рецкого пробували револьвер; один з них натиснувши язичок убив свого товариша Вільнера, сина полковника. — Знову дві спроби самогубства двох молодих жінок: Р. Надльова на Персенківці випила спірт змішаний з йодиною, а жінка огородника 35-літня Кохакська випила йод з аршеніком. — Робітник Давд на вул. Білогорській, посварившись із жінкою та сестрою, у пересерді підпалив усі меблі в помешканні.

— **Землетруси.** В Японії, в околиці Місіфутамо, землетрус убив 100 осіб. В Еквадорі, у місті Гваякіль від землетрусу знищено багато домів. Подробиць про ці нещастя ще нема.

— **Коцюбинський жидівською мовою.** Накладом київського видавництва „Культур-ліга“ виходить збірка оповідань Коцюбинського в перекладі на жидівську мову. У збірці поміщено „Сміх“, „Він іде“, „Як ми їздили до Криниці“, „Дебют“, „Яблуневий цвіт“ і „Тіні забутих предків“. Ці твори переклав Є. Фінінберг, що дав до збірки статтю про життя і творчість Коцюбинського.

— **Недуга дипльоматів.** Французька преса подає сенсаційну звістку, що Бріян і Штреземан, що занедужали в тому самому часі, мають ту саму шлункову недугу, якої причини треба шукати... у змові на їхнє життя. У Женеві, підчас березневої сесії Ліґи, їм подали в страві бактерії поворотного тифу. Нім. преса простує ці звістки. Стан обох дипльоматів поважний і не виключає небезпеки.

— **Для гігієни Львова** магістрат причинився одним незвичним рішенням: вибудувати в різних частинах міста павільоники для необхідних потреб мешканців, що інколи на вулиці приневолені їх занечищувати.

— **Наречті!** Вчора на засіданні „Наук. Т-ва ім. Коперника“ польські професори Токарський і Арцтовський погодились, що пил, який упав на наші голови недавно таки не був вульканічний, а прийшов із України. Інші вчені, з більшою упертою боронили погляду, що він примандрував аж зпоза Волги, з Сагари, а навіть із вульканів Місоловгі на Йонськім морі.

— **Дарунок на уродини.** З нагоди 50-ліття своїх уродин нім. мін. закорд. справ Штреземан дістав чимало привітів і побажань. Якийсь громадянин фон Кріп прислав йому дві домовини з побажанням, „щоби в них поховали свої політичні та релігійні пересвідчення, а також ліберальні теорії“.

— **Ріжні вістки.** Національним святом Німеччини будуть роковини Веймарської конституції; над проєктом дотичного закону радитиме парлямент. — В автомобільній катастрофі в Померанії згинув берлинський компонтор Еміль Бонке, дириґент берлинської симфонічної орхестри. — В околицях Рейну, над Мозелею і Сааром, повеня знищила винограднинки. — Бувш. офіцер армії Врангля Восьорезкий застрілився в розпуці, що вмер Врангель. — У перській затоці вітрильник зударився із кораблем потонув із 67 пасажирами.

ми. — Карахан супроводить Аманулагa по Кримі. — Льорд Бальфур закінчує свої політичні спомини. — Присяжний суд у Шікаго засудив 5 польських малолітніх хлопців на 25 літ вязниці за вбивство купця И. Щепанського.

— **Розвязання міськ ролади в Бересті.** Міська рада Берестя над Бугом має бути розвязана на зарядження міністра внутр. справ ген. Складковського, на внесення поліського воєводи Крагельського. Акту розвязання міської ради Берестя н. Бугом доконав мабуть сам поліський воєвода Крагельський, при тому будуть правдоподібно зарядженi нові вибори, бо про евент. іменування урядового комісара на м. Берестя н. Б. досі не було зовсім мови.

— **Музика й кіно.** У віденській опері почались гостинні виступи трупи паризької „Опера Комік“. — На сцені „Опера Комік“ 19-го ц. м. буде дана добродійна вистава „Кармен“, в якій в кожній дії виступатиме інший актор і інша акторка в ролі Дон Хозе і Кармени. — Шаляпін недавнім своїм концертом у Парижі встановив рекорд доходу, зібравши 200.000 франків. У Берліні каса на вистави російської опери з Шаляпіном мала продавати білети в неділю, але черга перед касою стояла вже від суботи. Мельомани прийшли з харчами і простояли під театром усю ніч. — До Парижа приїхала делегація директорів кін: 45 австрійців, 30 чехословаків і 9 мадярів, щоби ознайомитись зі станом фільмового мистецтва у Франції. — У Берліні закінчили конфлікт щодо гонорарів за музичні твори виконувані підчас вистави фільм. Композитори дістануть півтора міліона марок. — Нюйорське кіно „Россі“ відвідало за рік вісьмона міліона глядачів, що дали касі півшеста міл. дол. — Найближчою фільмою Чарлі Чапліна буде „Клюб самогубців“ з Мерною Кеннеді, що грала головну ролю в „Цирку“.

— **Мексиканські Помпеї.** Археольогові Бальо з мексиканського археольогічного департаменту і д-рові Морлеєві з інституту Карнеґія у Вашинґтоні вдалося найти сліди старинного міста на острові Юкатан (Мексик), яке перед століттями збудували індіяни з племени Мая. Місто називалося Ехна. В місті тім був величавий Акрополіс, а в ньому стояло пять святинь. Найважніша святиня була 3-поверхова. Позад вівтаря святині був ще вище мур для декорації, що збільшував висоту святині ще на пять метрів. Широкі сходи вели з подвіря на вершок тераси 5-го поверха. Вчені ствердили, що сходи були прикрашені оригінальними фризом із гієрогліфів. Із інших святинь остали їх памятники, переважно знищені. Узагалі в лісі, що є довкола того міста росліні є всюди руїни старих будівель, що доказують про колишню могутність того міста. Вчені сподіються, що ві звалищ тих удасться їм видобути цінні розкопки. Найцінніші досі різьби, це постаті старинних жреців і войовників, що стоять переважно на нагих тілах бранців. Хоч найдено такі цінні останки, вчені здогадуються, що місто Ехна було лише провінціональне. Вчені сподіються, що їм вдасться ще відкрити великі осередки цієї старої мексиканської культури.

— **Мандрівні гори.** З Каринтії повідомляють, що північна часть гір Пецен почала обсуватися і вже спричинила величезні шкоди. Обсування це повстало наслідком дощів, які падали останніми тижнями, а можливо, що є в звязі зі землетрусом у південних Альпах. Біля місцевости Файстріц обсувається вже від десятьох днів одна з таможніх гір. Це обсування засаджує великі смереки з корінням і домить їх. Під поверхнею землі добувається глина та грубий пісок. [illegible] ди звалюються дерева і плинуть [illegible] вах гір. Люди, що живуть [illegible] гори, покинули свої хати.

— **Потонула 68 прочан.** „Шіваго Трибюн“ подає з Тегерану, що в Перській затоці зударився корабель, який віз 72 прочан, з іншим кораблем. Корабель з прочанами затонув до кількох хвиль. Дістувались 4 особи.

— **Місто на лінчгамі.** Старинне англійське містечко Емерсон [illegible] 17-го [illegible] ц. м. [illegible] [illegible]

матимуть першенство перед іншими кандидатами.

— **У XX-ім віці.** Із Сіднею прийшли звістки про страшний бій між двома племенами канібалів на острові Моріджіо, що належить до Нової Гвінеї. Племя моріджіо „обрazило“ папуасів, убивши з них 9 осіб. Папуаси змобілізували виправу проти своїх ворогів, з яких вирізали 300 людей і зїли їх. Все це трапилось підчас неприсутности англійських урядовців, які виїхали на свята до Англії.

— **Конкурс черевaнів.** Відень має славу міста, де живуть найбільші черевaні. Щороку є там конкурс товстюхів. Цього року в театрі на Кайзерштрасе було чимало суперників. Ті, що важили 130 кільо навіть не були допущені до конкурсу, бо не мали ніяких виглядів на виграння. Нагороду дістав Франц Шасвін по професії, що дає найбільше черевaнів — різник, який важить 182 кільо. Другий Ліндль важив 172 кг., а третій цирковий атлет Свобода — 162 кільо. Організатори такого конкурсу пробували вже кілька разів дати почин до конкурсу найгрубших жінок, але не було таких, що хотіли би похвалитись своїм тілом.

— **Вертеп наших днів.** В неділю дня 20. травня в год. 8. вечером відбудеться в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка вистава лялькової гротески п. н.: „Вертеп наших днів“. Текст і постановка Галактіона Чіпки і Леле Дохід призначений на будову літньої оселі Т-ва українських журналістів і письменників ім. Франка у Ямнім.

Театри.

Міський великий театр:

18-го г. 7·30 веч. „Пікова Дама“, ювилей А. Каспровичевої.

19-го г. 3. попол. „Гамлет“.

197-го г. 7·30 веч. „Тартюф“.

Міський „Театр Новин“:

18-го г. 8. веч. „Любов у маю“.

19-го г. 8. веч. „Любов у маю“.

КІНА.

„Апольо“: „Справа при зачинених дверях“.

„Лев“: „Я вбила“.

„Палас“: „Рай на землі“.

„Фатаморгана“: „Рабиня кохання“.

„Байка“: „Пат і Паташон, як підпори престолу“.

Дописи.

ТРУСКАВЕЦЬ (Із громадянського життя. — Шевченківське свято). Хто був у Трускавці в сезоні й бачив величезний наплив чужинних гостей, часто мешканців столичних міст, той зможе уявити собі, яке велике значіння має виразне українське обличчя цеї місцевости. З вдоволенням слід сконстатувати, що воно так є та що Трускавець під оглядом українського громадянського вироблення займає у нас одно з перших місць. Щирі, патріотичні заходи місцевого пароха о. Івана Валюха, праця його синів п. Анатаса Валюха, студ. торг. акад., організатора місцевого „Пласту“, п. Ярослава Валюха, абсольвента високої технічної школи в Данцігу, незвичайно енергійна рухливість п. Осипа Біласа, студ. прав, дирігента „Сурми“, співпраця п. Володимира Біласа, студ. університету, п. Дорка Біласа, що свою позицію в громаді вміє вдатно використовувати на користь українського громадянства, п. Габшія, п. Гути, п. Іванчука, п. Гурби, п. Романа Стецева, місцевого учителя всенародніх шкіл, дирігента хору „Просвіти“, праця в Захоронці Сестер Служебниць і інших — зложилися на те, що населення Трускавця нині незахитане під національним оглядом. Доказом того хочби вибори до сойму і сенату, при яких всі наші люди поголовно віддали свої голоси на листу ч. 18., а лиш дослівно два голоси впали на іншу. При виборах особливо енергійну діяльність виявив п. Осип Білас. Поруч численних товариств (чит. „Просвіти“, Сільський Господар, райфайзенка, Пласт) особливо важну ролю, передовсім у сезоні, відограє велика саля „Народнього Дому“, який місцеве громадянство здвигнуло власним грошем і власною працею. Ініціятором і покровителем цеї будови був о. Іван Валюх, а великі заслуги при виконанні задуманого діла положив п. Осип Білас. До сфінансування будови чимало причинився о. Пристай, трускавецький уроженець, тепер парох в Америці. В салі „Народнього Дому“ концентрується ціле громадянське життя Трускавця в році, а в сезоні загощують сюди часто столичні театри, як українські, так і не-українські. — З недавніх подвигів тутешнього громадянства, якого свідком була саля „Народнього Дому“, заслугує на увагу Шевченківський концерт у дні 7. квітня н. р. По „Заповіті“ виголосив ядерне вступне слово о. Іван Валюх. По черзі виходили на естраду хори „Сурми“ і „Просвіти“. Безперечне признання здобув собі хор „Сурми“, якого появу стрічала публика гучними оплесками. Хор цей виявився сильно здисциплінованою одиницею; вирізнялися сопрани й альти. Слідна тут рука вже фахового, спосібного дирігента п. Осипа Біласа. Одначе треба признати і п. Роману Стецеві, що він дійсно богато труду завдав собі над вишколенням хору „Просвіти“, особлиВо, коли взяти під увагу, що цей хор ще недавній і попри богослуження в церкві Шевченківський концерт був першою більшою нагодою до його продукцій. Слабшою точкою зате була деклямація Степана Костура: „До Основяненка“. Натомісць дуже добре вжилася в ролю трагічної дівчини з „Тополі“ п-на Катря Кривківна, канд. учит. сем., що належить до найліпших голосових сил в альті в хорі „Сурми“. Рівнож вдатна була деклямація маленького школяря, Богдана Лиска. В програму входив ще реферат п. Володимира Біласа на тему: „Ідеї Шевченка під нинішню хвилю“. Закінчення виголосив п. Роман Стеців, а потім оба злучені хори відспівали „Ще не вмерла Україна“. — З піднесеним настроєм розходилися святочні гості живо коментували вдатні виступи обох хорів. Треба зазначити, що в часі сезону в гр.-кат. церкві в Трускавці найменше половину публики в неділі займають чужинні гості, які приходять тут, щоби познакомитися вперше з нашим богослуженням і нашим хоровим співом. Їх погляд на нашу церкву, музику, культуру залежить часто від того, що вони чують чи бачать у церкві. — Дохід з концерту, що складався з добровільних датків, пішов на фонд „Учітеся“. — На Великодних Святах переведено збірку на „Рідну Школу“, яка дала 77·06 зол.

Гість.

БАЛИГОРОД - ЛІСКО. (Посольські звіти пос. Тершаківця на вічах). Дня 7. травня 1928 год. 11. відбулося в Балигороді, в салі Народнього Дому в присутности понад 800 людей з цілого судового повіту Балигород, величаве віче, на котрім посол Г. Тершаковець в 3-годинній промові зложив звіт із перших днів посольської діяльности Українського Соймового Клюбу на парляментарному терені. При тім зясував не тільки важке політичне, економічне й культурне положення українського народу під Польщею, але й трудне становище всеї Української Парляментарної Репрезентації, а зокрема Українського Соймового Клюбу в теперішній політичній ситуації у боротьбі не тільки за найвище право українського народу, але навіть за належні йому права, що випливають з постанов польської конституції та зобовязань, які взяла на себе Польща в міжнародніх договорах. Віче, що тривало 5 годин, відкрив суддя п. Заньків Михайло, а проводив п. Антін Старух. В дискусії забирало голос багато бесідників і зпоміж інтелігенції і зпоміж селян. — Таке саме віче відбулося дня 8. травня 1928 в год. 1-ій попол. в Ліску у громадській салі в присутности понад 300 людей з цілого судового повіту. Віче відкрив директор Марциняк, проводив вічем п. Габлінський Михайло. По двогодиннім рефераті п. Тершаківця, котрий зясував як і в Балигороді політичне положення українського народу та вказав на важку боротьбу Парляментарної Репрезентації за належні нам права. В дискусії забирали голос різні бесідники висказуючи болі і кривди народні, а свого повіту зокрема. На віче явилися і деякі члени Сельробу-лівиці. Одначе вони не мали і не могли найти ніякого предмету єдиної. Коли п. Буньо із Сельробу-лівиці, котрий „во время оно“ розділював запомоги в ліськім повіті для „потерпівших від повені“, бажав і собі промовляти, зібрання не допустило його до слова. По вічу в Балигороді та Ліску багато людей зверталося в громадсько-народніх і особистих справах до свого посла, просячи його за інтервенцію чи то у старостві чи в инших інстанціях, що він дуже радо виконав. На обох вічах ухвалено одноголосно признання і повне довіря Українському Соймовому Клюбові і послові Гр. Тершаківцеві зокрема за гідне політичне становище та за діяльність на парляментарному терені.

З „Рідної Школи“.

Комунікат.

Час. „Наше Слово“ помістило закиди проти господарки в „Рідній Школі“ а то в рр. 1921, 1922, 1923. Хоч ті закиди не дотикають нинішньої Головної Управи, вибраної дня 2. листопада 1927, і вона за господарку в рр. 1921—1923 не відповідає, то одначе, щоб не ширилося баламутство, публично констатує, що подані в статтях заміти були як на Надзвичайних Загальних Зборах „Рідної Школи дня 5. квітня 1926, так і на засіданні Президії Головної Управи дня 27. квітня 1926. і на засіданні Головної Управи дня 18. грудня 1926. трактовані і оконечно полагоджені, а то на підставі звіту Ревізійної Комісії, вибраної спеціяльно для тих справ на Загальнім Зїзді УПТ-ва дня 2. листопада 1925, а зложеної з пп. Калиновича Івана, Капусти Миколи, Панчишина Гната, д-ра Саїка Григорія і Чубатого Петра, і на підставі звіту Комісії спеціяльно вибраної для провірення тих справ на засіданні Президії Головної Управи дня 27. квітня 1926. а зложеної з пп. д-ра К. Левицького, дир. Д. Кореція, Дм. Колісника і Ан. Гаврилка.

Головна Управа „Рідної Школи“:

І. Конорудз голова. **Мартинець** секретар.

Зі спортового життя.

А-кляса—Україна-Віс 4:1 (0:0).

Змагання цих двох складаних дружин закінчилися перемогою А-кляси, в якій грали змагуни Чорних, 6 п. лет. та Екрану. Дружина переможених складалася з 10 грачів України й одного з нім. Б-клясового клюбу Віс. Увесь час гра була рівнорядна. Про перемогу А-кляси рішили останні хвилини, в яких Україна дала собі стрілити два голі. Суддя п. Усаж, видців ок. 2.000.

ВІДОЗВИ й КОМУНІКАТИ.

В Зелені Свята памятайте про Інвалідів УГА. та про стрілецькі могили!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО!

Важкі й великі завдання лежать на нашому поколінні. Власними силами мусимо підіймати наш край з небувалої руїни. Ніхто нам не поможе, коли самі собі не поможемо. Тому мусимо бути все приготовані на жертви й нести з гідністю тяжкі народні обовязки. Без особистих жертв не осягнемо нічого.

Але хто свідомо приймає на себе жертви, для того вони перестають бути тягарем, а навпаки — підбадьорюють і наповняють свідомістю власної гідности. Оттак ми нашою жертвенністю, через обмеження своїх особистих потреб, будуємо наше рідне шкільництво, свою культуру. Так ми поширенням кооператив стали будівничими свого економічного життя.

До тої жертвенности відкликаємося ми що-року в Зелені Свята та нагадуємо про інвалідів дорогої нашому серцю Української Галицької Армії, що в ті дні чекають всенароднього датку для себе — марного відшкодування за свої безповоротні втрати. Чекають, аби ввесь український нарід засвідчив, що болів разом з ними, шанує їх рани кріваві. Їх страждання великі, хилить голову перед їх посвятою й любовю до Рідної Землі.

За останній час ми мали змогу збільшити допомогу нашим інвалідам. Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові виплачує тепер понад 6.000 зол. місячно на самі ренти для тяжких інвалідів. Фрім того удержує Дім Українських Інвалідів у Львові, захист для інвалідів-сухітників у Винниках коло Львова, дає протези (штучні ноги), лікування і ін. Потребуємо 150.000 зол. на цей рік. Тому використаймо Зелені Свята для збірної всенародньої помочі інвалідам УГА! Закладім підвалини цього фонду, зложім цю справді священну жертву для тих, що постраждали за нас!

В цьогорічні Зелені Свята, як і минулого року, Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами переводить збірку спільно з Товариством Охорони Воєнних Могил.

Минулорічна збірка не дала Товариству Охорони Воєнних Могил змоги виконати задумані пляни. Тимчасом наш національний обовязок велить, а й зовнішня конечність вимагає, щоб ми в найкоротшому часі привели до порядку наші стрілецькі могили. Коли в найближчих місяцях цього не зробимо, то стрілецькі могили з тлінними останками наших героїв, на сором і ганьбу нашого покоління, будуть зрівнані з землею! В самому Львові є поверх 1000 стрілецьких могил. Чима о їх розкинено по цілому краю. Вони здебільш запущені, в гіркім занедбанні — болючий доказ нашої пошани до традиції, нашого нерозуміння культу полеглих. Двигнім їх отже з упадку, поставмо памятники на гробах найкращих синів народу! На охорону могил потребуємо цього року в самому Львові щонайменше 25.000 зол. Потрібну квоту мусимо зібрати в ці Зелені Свята, бо потім буде запізно.

Нехай не буде нікого, хто не дав би бодай дрібного датку на впорядкування могил та побудування памятників! Нехай ніхто не відмовить своєї жертви для інвалідів УГА, на гоїння їх ран, на місячні ренти!

Збірка повинна бути переведена в кожній церкві, читальні „Просвіти“, кооперативі, товаристві. В залежности від дозволу влади буде переводитися збірка від хати до хати на протязі цілого місяця червня. Крім того Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами розішле свої чеки при помочі часописів, якими Вп. Жертводавці матимуть змогу надсилати жертви.

Жертвуйте всі! Творіть фонд, гідний нашої нації та наших недавніх великих дій! Покажіть тверду волю народу до життя!

Всі жертви слати на адресу: Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами, Львів, вул. Руська ч. 3/II.

Львів, у травні 1928.

За Головну Раду Товариства Охорони воєнних могил:

Бр. Янів, голова. **Д-р Ів. Німчук**, секр.

За Гол. Раду Українського Краєвого Т-ва Опіки над Інвалідами:

Цм. Палїїв, голова. **Роман Сушко**, секр.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·90—8·90·35, канадійський долар 8·85·00—8·86·50, чеська корона 0·26·40—0·26·43, австрійський шілінг 1·25·40 1·25·55, румунська лея 0·05·00 — 0·05·50, французький франк 0·34·75—0·35·25, швайцарський франк 1·71·50—1·72·25, фунт штерлінгів 43·32·00—43·52·00, радянський червінець 28·50 - 30·00.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 34·53·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00—42·80·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·50—0·68·00, 5 австрійських корон 3·40·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·70·00—1·75·00, російський рубель 2·90·00—2·96·00, копійки за рубель 1·45·00—1·38·00

Збіжа.

Пшениця двірська 57·25—58·25, пшениця селянська 55·25—56·25, жито галицьке 49·75—50·75, ячмінь галицький броварняний 45·25—46·25, ячмінь на мливо 41·00—42·00, ячмінь пастівний 35·25—36·25, овес галицький 40·75—41·75, кукурудза румунська 43·00—43·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 60·00—65·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краєва 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 63·00—68·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 40·00—41·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 34·00—38·00, сіно солодке краєве прасоване 9·00—10·00, солома прасована 4·75—5·25, гречка 51·75—53·25, льон 71·25—73·25, лубінь синій 24·75—25·75, ріпак озимий 71·00—73·00, мука пшенична 40 прц. 93·00—94·00, мука пшенична 50 прц. 83·00—84·00, мука житна 65 прц. 76·00—77·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 52·50—54·50, отруби житні 29·25—29·75, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 89·00—91·00, пшоно 92·50—94·50, крупи ячмінні 67·50—69·50, пенцак 67·00—68·00, просо краєве 51·50—53·50, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 190·00—220·00, мак сивий 110·00—120·00, мак синій 75·00—100·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·70—1·80, мішки уживані добрі 1·50—1·60.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.